

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 327 | Tarih 21-27 Eylül

Bir insan hakları savunuculuğu kuruluğu olarak, Türkiye’de yaşanan insan hakları ihlallerini yakından takip ediyoruz. Bu çalışma kapsamında, her hafta bir önceki hafta yaşanan insan hakları ihlallerini belgeleyen bir bülten yayımlıyoruz. Ayrıca bu vakalara ilişkin güncel istatistikleri ve kategorilere ayrılmış kaynakları düzenli olarak paylaşıyoruz. Turkey Rights Monitor raporu 327 haftadır kesintisiz yayımlanmakta ve insan hakları alanında çalışan kurumlar, kuruluşlar ve ilgili paydaşlarla paylaşılmaktadır. Güncel bilgi ve istatistiklere web sitemiz üzerinden ulaşabilirsiniz: <https://turkeyrightsmonitor.com/>

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 45 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020’de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç](#)’tan bir haber alınamadı. Tunç’un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi [zorla kaybedilme](#) vakasının son örneklerinden biri oldu.

23 Eylül: Eski asker Bora Arslanoğlu, sekiz gün boyunca kendisinden haber alınamamasının ardından Ankara Emniyet Müdürlüğü’nde [ortaya çıktı](#).

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Eylül: Polis, gösteri, etkinlik ve basın açıklamaları için önceden rektörlük onayı zorunluluğunu protesto etmek amacıyla kampüste stant açan Ege Üniversitesi öğrencilerinden 27’sini [gözetim altına aldı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Eylül: Cihan Haber Ajansı eski muhabiri Osman Arslan, 15 yıl önce istihbarat görevlisi Kaşif Kozioğlu’nun İstanbul adliyesine gelişini görüntülediği kayıtlar nedeniyle, Kozioğlu’nun ölümüyle alakalı yeniden açılan soruşturma kapsamında [tutuklandı](#).

23 Eylül: Türkiye’de yetkililer, yatırım fonu piyasasındaki çalkantı sırasında iddia edilen piyasa manipülasyonuna ilişkin soruşturmalar kapsamında, aralarında önde gelen ekonomist ve gazetecilerin de bulunduğu 194 X hesabına erişimi [engelledi](#).

23 Eylül: Bir mahkeme, AKP’li bir milletvekilinin yakınlarına ait taşınmazdaki ruhsatsız inşaatı araştırmaları nedeniyle gazeteci Cihat Polat ve muhalif siyasetçi Mehmet Nazım Gençtürk’ü, bilirkişi raporunun eklentinin ruhsatsız yapıldığını doğrulamasına rağmen cezaya [çarptırdı](#).

24 Eylül: Gazeteci çift Hatice ve Muhsin Aksoy, bir AKP milletvekilinin Abdullah Öcalan ve diğer siyasi isimlere Türkiye’nin yenilenen barış sürecindeki rolleri için

teşekkür ettiği açıklamalarını haberleştirmelerinin ardından, halkı kin ve düşmanlığa tahrik şüphesiyle [gözetim altına alındı](#).

24 Eylül: Yetkililer, gazeteciler, akademisyenler ve diğer kamuya mal olmuş kişileri hedef alan dijital sansür uygulamasında, önde gelen dijital haklar savunucusu ve hukuk profesörü Yaman Akdeniz'in X hesabına erişimi milli güvenlik ve kamu düzeni gerekçeleriyle [engelledi](#).

25 Eylül: Hükümet, sosyal medya kullanıcılarının hesaplarını kimlik numaralarıyla eşleştirmesini zorunlu kılacak bir yasal düzenleme [hazırladı](#); dijital haklar savunucuları, gazeteciler, hak örgütleri ve hükümet eleştirmenlerine yönelik çevrimiçi kısıtlamaların arttığı bir ortamda bu adımın anonim olarak yapılan eleştirileri kısıtlayacağı uyarısında bulundu.

26 Eylül: Gazeteci Ali Tarakcı, bir kabine üyesinin istifa edeceğini öngördüğü sosyal medya paylaşımı nedeniyle Türkiye'nin dezenformasyon yasası kapsamında [tutuklandı](#); X hesabı da ülke genelinde erişime engellendi.

DİNİ ÖZGÜRLÜKLER

24 Eylül: Bir mahkeme, kara para aklama ve dolandırıcılık iddialarıyla Süleymanlılar cemaatine yönelik genişleyen soruşturma kapsamında 20 kişiyi daha [tutukladı](#); mali soruşturmanın hükümetle ters düşen dini gruplara karşı kullanıldığı yönünde endişe dile getiriliyor.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

23 Eylül: İktidardaki AKP, CHP'den seçilen üç belediye meclis üyesinin AKP adayını desteklemesinin ardından İstanbul'daki muhalefet yönetimindeki Adalar Belediyesi'nin yönetimini [devraldı](#); muhalefet, oylama öncesinde meclis üyelerinin tehdit ve siyasi baskıyla karşı karşıya kaldığını ileri sürdü.

26 Eylül: Bir savcı, tutuklu ve görevden uzaklaştırılan Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan hakkında irtikap, rüşvet ve dolandırıcılık suçlamalarıyla 217 yıla kadar hapis cezası [talep etti](#).

27 Eylül: Eski Aile Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya, yatırım fonu dolandırıcılığı soruşturmasının genişlediği bir dönemde, krizden kısa süre önce 1,34 milyar TL tutarında

hisse sattığına dair iddiaların ardından AKP yönetimindeki görevlerinden [istifa etti](#); soruşturma kapsamında 51 kişi tutuklandı.

KÜRT AZINLIK

25 Eylül: Kürt sokak müzisyeni Muhammet Daşdemir, İstanbul'da Kürtçe bir şarkı seslendirdikleri sırada kendisi ve bir başka müzisyenin ırkçı hakaretlere maruz kalmasının ardından [suç duyurusunda bulundu](#); benzer tacizlerle düzenli olarak karşılaştıklarını söyledi.

25 Eylül: Bir mahkeme, geçmiş sosyal medya paylaşımlarında PKK propagandası yaptığı iddiasıyla İsviçre'den dönüşünde gözaltına alınan ve daha sonra adli kontrol şartıyla serbest bırakılan Kürt yazar Suzan Samancı hakkında yurt dışına çıkışı yasağı [koydu](#).

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

25 Eylül: Bir cezaevi idare kurulu, temel günlük ihtiyaçlarını karşılamak için yardıma ihtiyaç duyan yüzde 96 engelli mahpus İrfan Yılmaz'ın tahliyesini, adli tıp raporunda yardımsız cezaevinde kalamayacağını belirtilmesine rağmen disiplin cezasını gerekçe göstererek [reddetti](#).

25 Eylül: Bir cezaevi, NATO zirvesi öncesindeki operasyonlarda tutuklanan solcu gençlik aktivisti Berkay Ustabas'a, hücrelerini 24 saat izleyen kameraları kapatmasının ardından altı ay süreyle aile görüşü yasağı [uyguladı](#).

KADIN HAKLARI

22 Eylül: Türkiye, Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi'nde 126. sırada [yer aldı](#); kadınların ekonomik katılımı ve siyasi temsiliyetinde bazı ilerlemelere rağmen kalıcı eşitsizliklerin sürdüğü belirtildi.

TOPLUMSAL CİNSİYET HAKLARI

21 Eylül: Sekiz basın özgürlüğü ve insan hakları örgütü, Gürcistan'daki LGBT konularına ilişkin 2024 tarihli bir yazısının LGBT örgütleri ve aktivistlerini hedef alan müstehcenlik soruşturmasına dahil edilmesinin ardından tutuklanan gazeteci Tuğba Tekerek'in derhal serbest bırakılması [çağrısında bulundu](#).

22 Eylöl: 65 ölkeden 450'den fazla sivil toplum örgütü, ölkede çapındaki operasyonlarda 116 kişinin gözaltına alınması ve 82 kişinin tutuklanması ardından, LGBTI+ hareketinin kriminalize edilmesi olarak niteledikleri uygulamalara son verilmesi ve yalnızca insan hakları çalışmaları nedeniyle gözaltına alınan kişilerin serbest bırakılması için Türkiye'ye [çağrıda bulundu](#).